

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
OPĆINA BANOVIĆI**

**DOKUMENT OKVIRNOG BUDŽETA
OPĆINE BANOVIĆI ZA PERIOD
2024. – 2026. GODINA**

Banovići, juni 2023. godine

SADRŽAJ:

1. UVOD
2. SREDNJOROČNE MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE
 - 2.1. Ekonomski rast
 - 2.2. Tržište rada
3. SREDNJOROČNA FISKALNA POLITIKA
4. POLITIKA PRIHODA ZA NIVO TUZLANSKOG KANTONA
5. BUDŽETSKI PRIORITETI ZA PERIOD 2024. – 2026. GODINA
6. PRIHODI BUDŽETA OPĆINE BANOVIĆI
 - 6.1. Porezni prihodi
 - 6.2. Neporezni prihodi
 - 6.3. Tekući transferi
 - 6.4. Rizici po projekcije prihoda
7. RASHODI BUDŽETA OPĆINE BANOVIĆI

Na osnovu člana 15., 16., 17. i 18. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine Federacije BiH“, br.: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19, 99/19 i 25a/22), Načelnik općine Banovići donosi:

DOKUMENT OKVIRNOG BUDŽETA OPĆINE BANOVIĆI ZA PERIOD 2024. – 2026. GODINA

1. UVOD

U skladu sa Zakonom o budžetima Federacije Bosne i Hercegovine izrađen je Dokument okvirnog budžeta općine Banovići (DOB) za period 2024.–2026. godina koji sadrži makroekonomske projekcije i prognoze budžetskih sredstava i izdataka za naredne tri godine i predstavlja preliminarni nacrt budžeta općine Banovići za 2024. godinu.

Ovim dokumentom se postavljaju gornje granice resursa unutar kojih bi trebalo pripremiti godišnji budžet, te identificiraju ključna budžetska opredjeljenja koja direktno utiču na mobilizaciju javnih resursa i njihovu raspodjelu u srednjoročnom periodu. Na ovaj način postiže se bolje strateško planiranje i osigurava bolja povezanost prioritarnih politika na koje se raspoređuju budžetska sredstva.

Pri izradi Dokumenta okvirnog budžeta općine Banovići (DOB-a) za period 2024. – 2026. godina korišteni su sljedeći dokumenti Ministarstva finansija Tuzlanskog kantona i to:

- Smjernice ekonomske i fiskalne politike Tuzlanskog kantona za period 2024. – 2026. godine, broj: 02/1-11-12942/23 od 30.05.2023. godine,
- Makroekonomski pokazatelji za period 2021. – 2026. godina Direkcija za ekonomsko planiranje (DEP), mart 2023. godine,
- Revidirane projekcije prihoda od indirektnih i direktnih poreza gradova/općina Tuzlanskog kantona za 2023. godinu i projekcije za period 2024. – 2026. godina, broj: 07/1-11-12540/23 od 22.05.2023. godine,
- Revidiranih projekcija prihoda od indirektnih poreza za 2023. godinu i period 2024. – 2026. godina, broj: 05-11-171-3/22 od 24.05.2023. godina, dostavljenih od JU Direkcija regionalnih cesta Tuzlanskog kantona.

Služba za budžet i finansije općine Banovići dostavlja općinskom Načelniku prijedlog DOB-a za 2024.-2026. godinu na razmatranje i usvajanje, a kao osnov za pripremu, planiranje i izradu budžeta i finansijskih planova za fiskalnu 2024. godinu.

2. SREDNJOROČNE MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

Jedan od osnovnih preduslova održivog ekonomskog rasta te povećanja zaposlenosti jeste makroekonomska stabilnost. Makroekonomska stabilnost ostvarit će se efikasnim upravljanjem javnim finansijama kroz daljnje unapređenje procesa upravljanja državnim budžetom, fiskalnu konsolidaciju i efikasno upravljanje javnim dugom, jačanje sistema unutrašnjih finansijskih kontrola i unutrašnje revizije te razvojem makroekonomske statistike.

U ovome poglavlju riječ je o najnovijim makroekonomskim kretanjima u BiH, Federaciji BiH i Tuzlanskom kantonu, s fokusom na 2022. godinu, kao i o projiciranom makroekonomskom okviru za naredni srednjoročni period. Korišteni historijski podaci, koji su ujedno bili i osnov za izradu makroekonomskih procjena i projekcija, prikupljeni su od svih relevantnih statističkih institucija u zemlji, kao i ostalih relevantnih domaćih i međunarodnih institucija.

2.1. Ekonomski rast

2020. godinu kako u zdravstvenom tako i u ekonomskom smislu obilježila je globalna pandemija virusa Covid-19 što je u Bosni i Hercegovini dovelo do realnog pada BDP-a od 3,2% odnosu na prethodnu godinu. Ekonomska kriza uzrokovana širenjem globalne pandemije virusa Covid-19 u Bosni i Hercegovini se manifestovala istovremenim padom domaće i izvozne tražnje. Međutim, već početkom 2021. godine došlo je stabilizacije epidemioloških prilika što se pozitivno odrazilo na ekonomsku aktivnost kako u vanjskom okruženju, tako i u Bosni i Hercegovini. Naime, oporavak prije svega izvozne, a kasnije i domaće tražnje u drugom i trećem kvartalu 2021. godine rezultirao je osjetnijim oporavkom privredne aktivnosti u zemlji. Tako je Bosna i Hercegovina prema raspoloživim podacima Agencije za statistiku BiH (BHAS-a) u periodu januar-decembar 2021. godine zabilježila realni rast BDP-a od 12,61 % u odnosu na isti period 2020. godine.

Ekonomski rast je nastavljen i u 2022. godini, naročito u prvom polugodištu, dok se posljedice rata u Ukrajini i visoke inflacije nisu prelile i na Bosnu i Hercegovinu. Na osnovu raspoloživih podataka nacionalnih računa za prva tri kvartala i kratkoročnih statističkih pokazatelja za četvrti kvartal, DEP procjenjuje da je Bosna i Hercegovina u 2022. godini zabilježila realni rast BDP-a od 3,7%, dok je nominalna stopa rasta iznosila 11,7% u odnosu na prethodnu godinu. U DEP-u zaključuju da je domaća tražnja, kroz povećanje finalne potrošnje i investicija, predstavljala ključno uporište ekonomskog rasta. Posebno ističu da ono što je obilježilo 2022. godinu u ekonomskom smislu, kako u Bosni i Hercegovini tako i u svijetu, jesu svakako pojačani inflatorni pritisci i izrazito visoke stope rasta cijena roba i usluga. Prema podacima Agencije za statistiku BiH, u 2022. godini je u prosjeku zabilježen rast nivoa cijena od 14,00% u odnosu na prethodnu godinu.

Direkcija za ekonomsko planiranje (DEP), pri Vijeću Ministara Bosne i Hercegovine izradila je makroekonomske pokazatelje na nivou Bosne i Hercegovine, koji se daju u slijedećem tabelarnom pregledu:

-Tabela 1. Makroekonomski pokazatelji za period 2021 – 2026

Indikator	Zvanični podaci	Projekcije				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Nominalni BDP u mil.KM	39.921	44.590	47.438	49.926	52.705	55.666
Nominalni rast u %	12,6	11,7	6,4	5,2	5,6	5,6
BDP deflator (prethodna godina=100)	104,7	107,7	104,3	102,5	102,5	102,3
Realni BDP u mil.KM (prethodna godina=100)	38.136	41.407	45.462	48.696	51.425	54.435
Realni rast u %	7,6	3,7	2	2,7	3	3,3
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	2	14	6,1	3,1	2,2	1,9
Potrošnja u mil. KM	34.342	39.561	41.638	43.127	44.687	46.206
Realni rast u %	4,3	3,3	1,2	1,2	1,3	1,2
Vladina potrošnja u mil. KM	7.536	8.402	8.822	9.114	9.387	9.669
Realni rast u %	3,1	2,8	1,2	0,8	0,5	0,5
Privatna potrošnja u mil. KM	26.806	31.159	32.815	34.013	35.300	36.537
Realni rast u %	4,6	3,4	1,3	1,3	1,6	1,3
Investicije (bruto) u stalna sredstva u mil. KM	8.367	9.431	9.991	10.539	11.345	12.232
Realni rast u %	4,8	5,3	4	3,6	5,7	6,3
Vladine investicije u mil. KM	1.193	1.431	1.512	1.678	1.846	2.030
Realni rast u %	-31,5	14,9	3,5	7,8	6,8	7,7
Privatne investicije u mil. KM	7.174	8.000	8.480	8.861	9.499	10.202
Realni rast u %	14,9	3,7	4,1	2,9	5,5	6
Uvoz u mil. KM	21.084	27.940	29.630	31.743	34.023	36.905
Nominalni rast u %	26,7	32,5	6,1	7,1	7,2	8,5
Realni rast u %	20,5	18,8	4,7	5,7	5,7	5,9
Izvoz u mil. KM	16.485	21.455	23.462	25.866	28.602	31.840
Nominalni rast u %	38,9	30,2	9,4	10,2	10,6	11,3
Realni rast u %	24,6	22,2	6,6	8,3	8,5	8,1
Nacionalna bruto štednja u % BDP-a	23,1	21,1	21,5	22,5	23,3	24,1
Bilans tekućeg računa u mil. KM	-923	-2.045	-1.754	-1.442	-1.178	-1.090
Rast u %	-17,2	121,8	-16,1	-17,8	-18,3	-7,5
Bilans tekućeg računa u % BDP-a	-2,4	-4,7	-3,7	-2,9	-2,2	-2

IZVOR: DEP – mart 2023. godine

Obzirom da eksterne dinamike predstavljaju veoma važnu strukturnu odrednicu svih ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini vrijedi istaći da će najnovija dešavanja u Ukrajini imati veliku ako ne i odlučujuću ulogu za izgled ekonomskog rasta u narednom periodu, što se naročito odnosilo na 2022. i tekuću 2023. godinu. Negativne ekonomske posljedice su već vidljive i ogledaju se kroz porast svjetskih cijena energenata i hrane, nestabilnost na finansijskim tržištima što bi u konačnici moglo ugroziti oporavak svjetske ekonomije iz prethodne godine. Osim eksternih dinamika, jako bitan faktor za ekonomski rast u zemlji tokom programskog perioda 2023.-2026. godina, predstavljat će i institucionalni kapacitet zemlje u provedbi strukturalnih reformi kako bi se ojačao doprinos internih dinamika u kreiranju istog. Prema projekcijama DEP-a, u BiH se očekuje realni ekonomski rast od 2,0% u 2023., 2,7% u 2024., 3,0% u 2025. te 3,3% u 2026. godini.

Daljnje usložnjavanje kako eksternih tako i internih dinamika bi imalo veoma negativne posljedice po bosanskohercegovačku ekonomiju i smanjila njen potencijalni rast. Najnovija dešavanja u međunarodnom ekonomskom okruženju (povećani eksterni rizici), snažan rast svjetskih cijena (energenti i hrana), zaoštavanje monetarne politike u EU i SAD-u, rezultirali su nešto skromnijim efektima u naplati indirektnih poreza u prvom kvartalu 2023. godine u iznosu od 6,8%. To je, ujedno, i najniža stopa kvartalnog rasta u proteklih osam kvartala. Primjetan je silazni trend kvartalnih stopa rasta, kao posljedica rasta statističke osnovice za poređenje i usporavanja neto naplate u apsolutnom iznosu.

Tako se prema projekcijama DEP-a BiH do kraja 2023. godine što smo vidjeli u Tabeli 1. može očekivati realni ekonomski rast od oko 2,0% u odnosu na prethodnu godinu, dok očekivana nominalna stopa rasta iznosi 6,4%. Posljedica je ovo veoma izraženih inflatornih pritisaka koji su započeli tokom prethodne godine usljed prekida u globalnim lancima snadbijevanja (Covid-19 kriza), a dodatno intenzivirani u 2022. i 2023. godini usljed najnovijih dešavanja u odnosima između Rusije i Ukrajine. Ako se pažljivije posmatra struktura projiciranog ekonomskog rasta u 2023. godini vidljivo je da je doprinos po komponentama rasta ravnomjerno raspodjeljen uz pozitivan doprinos privatne potrošnje, neto izvoza i u nešto manjoj mjeri investicija. Pod pretpostavkom normalizacije kako eksternih tako i internih dinamika u Bosni i Hercegovini **u periodu 2024.-2026. godina** se može očekivati ekonomski rast od oko 3,0%. Posmatrano pojedinačno po godinama u 2024. godini očekivana stopa ekonomskog rasta iznosi 2,7%, u 2025. godini, 3,0% i u 2026. godini 3,3% u odnosu na prethodnu godinu. Pretpostavlja se da bi ključni oslonac ekonomskog rasta tokom ovog perioda trebala predstavljati domaća tražnja kroz povećanje privatne potrošnje i u manjoj mjeri investicije. Naime, povećanje ukupne ekonomske aktivnosti u zemlji uz očekivano povećanje industrijske proizvodnje i građevinskih radova praćeno povećanjem broja zaposlenih i prihoda od izvoza (roba i usluga), kao i pad inflacije u srednjoročnom periodu, trebalo bi rezultirati povećanjem raspoloživog dohotka građana a samim tim i povećanjem privatne potrošnje koja će kao i prethodnih godina predstavljati ključni oslonac ekonomskog rasta. Tako se u periodu 2024 - 2026. godine očekuje prosječna stopa rasta privatne potrošnje od 1,4% (2024: 1,3%, 2025: 1,6%, 2026: 1,3%). S druge strane, imajući u vidu visok nivo javne potrošnje u okviru BDP-a u Bosni i Hercegovini i napore koji se ulažu kroz proces fiskalne konsolidacije u Bosni i Hercegovini tokom ovog perioda očekuje se postepena stabilizacija javnih finansija kroz smanjenje javnih rashoda i istovremeno povećanje javnih prihoda kako bi se ograničio rast javne potrošnje. Tako se u periodu 2024.- 2026. godina očekuje

ujednačen rast javne potrošnje od oko 0,5%-0,8% na godišnjem nivou. Ako se ima u vidu da bi tokom ovog perioda projicirana stopa ekonomskog rasta bila viša u odnosu na rast javne potrošnje, udio iste u BDP-u bi se djelimično smanjio na oko 18% na kraju 2024. godine. U ovom vremenskom periodu očekuje se da bi mjerama fiskalne politike dio sredstava iz tekuće potrošnje trebao biti kanaliziran u svrhu jačanja investicione potrošnje u Bosni i Hercegovini. Samim tim, uz poboljšanje poslovnog ambijenta, investicije bi za razliku od prethodnih godina mogle imati značajniji rast, a time i veći doprinos u očekivanom rastu BDP-a. U periodu 2024-2026. godine u Bosni i Hercegovini se očekuje povećanje bruto investicija u stalna sredstva po prosječnoj godišnjoj stopi rasta od oko 5,2% (2024: 3,6%, 2025: 5,7%, 2026: 6,3%). U ovom vremenskom okviru pored povećanja privatnih investicija koje čine većinski dio ukupnih investicija (oko 80% ukupnih investicija) kao što je to i ranije navedeno, očekuje se i značajniji doprinos javnih investicija. Smatra se da bi napredak u procesu evropskih integracija u kombinaciji sa unapređenjem poslovnog okruženja kroz reformske procese moglo povećati interes kako domaćih tako i stranih investitora za investiciona ulaganja u Bosnu i Hercegovinu. S druge strane, obzirom na strukturu i poziciju ekonomije Bosne i Hercegovine, smatra se da će javne investicije predstavljati nešto važniju polugu za podsticanje ekonomskog rasta u srednjem roku. Projekti u okviru izgradnje putne infrastrukture i energetske projekti, kao i raspoloživost sredstava kod međunarodnih finansijskih institucija bi uz adekvatnu i pravovremenu implementaciju istih mogli rezultirati godišnjim povećanjem javnih investicija od oko 7,5%, za period 2024. do 2026. godina. Tako bi u srednjoročnom vremenskom okviru udio javnih investicija u okviru BDP-a u Bosni i Hercegovini bio povećan na približno 3,5% BDP-a. Stabilno eksterno okruženje uz unaprijeđenje industrijske baze i podizanje konkurentnosti u zemlji predstavljaju preduslov poboljšanja vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. Samo pod uslovom materijalizacije navedenih eksternih pretpostavki u periodu 2024-2026. godine može se očekivati porast vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. U tom slučaju u Bosni i Hercegovini se može očekivati prosječni godišnji rast izvoza od 8,3% pri čemu bi projicirani rast roba i usluga bio prilično ujednačen. Tako bi tokom ovog perioda zahvaljujući ovom izvoznom rastu udio izvoza u BDP-u bio povećan na oko 55% na kraju 2025. godine. S druge strane, očekuje se da bi se uvoz u ovom vremenskom periodu trebao kretati po nešto sporijoj godišnjoj stopi rasta od 5,8%. Tokom ovog perioda očekuje se prilično izbalansiran rast uvoza roba i rast uvoza usluga. Posljedica ovakvog kretanja uvoznog rasta bila bi stabilizacija udjela uvoza u BDP-u na oko 65% BDP-a na kraju 2025. godine. Nešto snažniji rast izvoza u odnosu na rast uvoza u srednjem roku bi rezultirao postepenom stabilizacijom vanjskotrgovinskog bilansa, odnosno blago pozitivnim doprinosom ekonomskom rastu, dok bi pokrivenost uvoza izvozom zaključno sa 2026. godinom trebala iznositi oko 85%.

Prosječna godišnja inflacija u Federaciji BiH iznosila je 14,9. Obzirom da je inflacija uvoznog karaktera, te da snažno ovisi o daljnjem razvoju situacije vezane za energetske krizu, daljnje kretanje inflacije biti će određeno vanjskim faktorima i u znatnoj mjeri utjecati će na domaća ekonomska zbivanja.

Povoljniji globalni trend ekonomskih kretanja u svijetu pozitivno bi se odrazio na tok ekonomskih kretanja u našoj zemlji i zbog tradicionalno jakog priliva sredstava od transfera iz inostranstva. Povoljnija ekonomska situacija u svijetu dodatno bi osnažila doznake iz inostranstva i jaču potrošnju dijaspore tokom boravka u domovini te bi na taj način utjecala na ekonomiju BiH, a samim tim i Federacije BiH.

Kako je privreda BiH i Federacije BiH oslonjena na privatnu potrošnju kao glavnu značajku rasta (manjim dijelom na investicije), analiza posljednjih statističkih podataka tržišta rada u segmentu plata ukazuje da bi efekti ove komponente na realni rast BDP – a Federacije BiH mogli imati nešto manji značaj u odnosu na prethodne godine. Naime, kako je prikazano u prethodnom poglavlju, značajan rascjep između nominalnih i realnih stopa rasta neto plata zabilježen je u 2022. godini. Kako pojava ovog jaza nije pozitivan pokazatelj standarda građana, ukoliko bi došlo do produbljivanja istog, negativan odraz na privatnu potrošnju realno je očekivan. No, kako je cilj tokom nastupajućeg perioda ograničiti rast javne potrošnje putem fiskalne konsolidacije, uz smanjenje javnih rashoda i povećanje javnih prihoda, preusmjeravanjem sredstava na investicionu potrošnju moglo bi promijeniti strukturu rasta budućeg BDP – a. U tom slučaju investicije bi uz unapređenje poslovnog ambijenta mogle ostvariti značajan rast, a samim tim i veći doprinos očekivanom rastu BDP – a. U srednjoročnom razdoblju očekuje se da će javne investicije igrati značajniju ulogu u podsticanju ekonomskog rasta. Izgradnja putne infrastrukture te energetske projekti u srednjoročnom vremenskom razdoblju znatno bi trebali povećati udio javnih investicija u strukturi BDP – a.

2.2. Tržište rada

Tokom 2021. godine u Bosni i Hercegovini došlo je do postepene stabilizacije na tržištu rada nakon višemjesečnog smanjenja broja zaposlenih lica uzrokovanog pandemijom virusa Covid-19. Od drugog kvartala broj zaposlenih lica se počeo postepeno uvećavati i u periodu I-XII 2021. godine prosječan broj zaposlenih je iznosio oko 823,6 hiljada što je više za 1,3% u odnosu na 2020. godinu. Posmatrajući broj zaposlenih lica prema područjima djelatnosti, najznačajniji rast u 2021. godini bio je u oblasti prerađivačke industrije, informacija i komunikacija, te djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite. Uz rast broja zaposlenih lica registrovano je smanjenje broja registrovanih nezaposlenih lica od 5%. Prosječna neto plata u 2021. godini nastavila je da se uvećava i iznosila je 998 KM uz nominalni rast od 4,4% u odnosu na 2020. godinu, dok je realni rast iznosio 2,4% zbog inflacije od 2%.

Prema zvanično objavljenim podacima Agencije za statistiku BiH, broj registrovano nezaposlenih lica u decembru 2022. godine se smanjio za 5,7% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, što upućuje na povećanje registrovane stope zaposlenosti, koja je po zvaničnim podacima veća za 2,3% u 2022. godini u odnosu na 2021. godinu. Prosječna neto plata u 2022. godini je iznosila 1122 KM, što predstavlja nominalni rast od 12,42% u odnosu na 2021. godinu, što uz prosječnu godišnju inflaciju od 14,0% predstavlja smanjenje realne neto plate od 1,58%, što će u konačnici doprinijeti i blagom smanjivanju lične potrošnje, ukoliko visina inflacije ostane na približno istom nivou kao u 2022. godini. Međutim, s obzirom da prema DEP-ovim projekcijama se očekuje smanjivanje nivoa inflacije počevši od tekuće godine, kao i trend rasta prosječne plate (zadnja objava mart 2023. godine 1260 KM) samim time se može očekivati i povećanje privatne potrošnje.

U izradi projekcija za tržište rada značajan uticaj bi mogao imati pretpostavljeni obim investicija, trgovine i uopšte ekonomski rast. Uz projicirani sporiji ekonomski rast, obim investicija i trgovine (u odnosu na prošlu godinu) u Bosni i Hercegovini se može očekivati umjeren rast broja zaposlenih lica (1,1%-1,5%) uz postepeno smanjenje stope nezaposlenosti., kao i rastom prosječne neto plate između 3%-5%. Neto plata prema zvaničnim podacima je u decembru 2022. godini bila nominalno uvećana oko

14,2% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Pored toga, treba uzeti u obzir rizike za ostvarenje projekcija koji bi mogli uticati na pretpostavljeni rast osnovnih indikatora na tržištu rada.

Prema revidiranim projekcijama DEP-a iz marta ove godine u Bosni i Hercegovini u 2023. godini se očekuje ekonomski rast od 2,0%, što je svakako sporiji ekonomski rast u odnosu na prethodnu godinu. Pretpostavljeno kretanje investicija i trgovine bi se trebao odraziti na broj zaposlenih lica naročito u sektorima koji su i prethodnih godina zapošljavali najviše lica u Bosni i Hercegovini (industrija, trgovina, kao i pojedine uslužne djelatnosti), uz nešto manji doprinos javnog sektora. Time bi u 2023. godini ukupan broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini mogao biti uvećan oko 1,1%. Pored toga, veći obim poslovne aktivnosti bi se trebao odraziti na plate. Prosječna neto plata bi u 2023. godini mogla biti nominalno uvećana oko 3%.

U **Tuzlanskom kantonu** je s krajem 2021. godine evidentirano 103.508 zaposlenih i 70.301 nezaposlenih osoba. U odnosu na kraj 2020. godine, došlo je do rasta broja zaposlenih od 2,1% i pada broja nezaposlenih na evidencijama službe za zapošljavanje od 8,56%. Najviše zaposlenih je u prerađivačkoj industriji i trgovini. Prosječna neto plaća je 955 KM i za 10,7% je veća u odnosu na prosječnu plaću iz 2020. godine.

Prema podacima Federalnog zavoda za zapošljavanje, u Tuzlanskom kantonu je 31.12.2022. godine, bilo 68.213 nezaposlenih lica, što predstavlja smanjenje od 3% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, dok je broj zaposlenih lica prema podacima Porezne uprave FBiH po mjestu prebivališta zaposlenika, iznosio 104.197. U odnosu na isti dan 2021. godine, broj zaposlenih je povećan za 689, odnosno 0,66%. **Prosječna neto plaća u Tuzlanskom kantonu** je u decembru 2022. godine iznosila 1.067 KM, što je ispod prosjeka Federacije BiH. U odnosu na kantonalni prosjek iz 2021. godine, neto plaća je veća za 17,8%, gdje su najveće neto plaće u sektoru proizvodnje i opskrbe el. energijom (1.940 KM), dok su najniže u ugostiteljstvu i hotelijerstvu (726 KM).

3. SREDNJOROČNA FISKALNA POLITIKA

Fiskalna politika, usklađena je sa mjerama Reformske agende, u 2023. godini i narednom srednjoročnom periodu fokusirana je na podršci makroekonomskom rastu, u cilju povećanja fiskalnog prostora politikama koje promovišu dugoročni rast i suzbijaju sivu ekonomiju. Ključne aktivnosti prvenstveno podrazumijevaju djelovanje u pravcu stvaranja povoljnog i stabilnog poslovnog okruženja, atraktivnog za povećan priliv i domaćih i stranih investicija, kao glavnog generatora prognoziranog srednjoročnog makroekonomskog rasta. Provedbu planiranih aktivnosti i dalje prati nastavak reformi u cilju kreiranja stabilnog poreznog sistema i približavanja istog standardima Evropske unije.

Vlada Tuzlanskog kantona bit će usmjerena na oblikovanje fiskalne politike u cilju promovisanja konkurentnosti, povećanja efikasnosti javnog sektora te jačanja upravljanja javnim finansijama, kako na strani prihoda tako i na strani rashoda budžeta, kao i na pitanje povrata vanjskog duga. Prioriteti u oblasti porezne politike i javnih prihoda u FBiH, a koji će imati utjecaj na Tuzlanski kanton, za period 2024. – 2026. godina bit će orijentisani na nastavku aktivnosti izrade prijedloga zakonskih rješenja

kojima će se doprinijeti osiguranju i očuvanju ambijenta pogodnog privrednom rastu, sa stabilnim i predvidivim uslovima poslovanja, te poboljšanju naplate javnih prihoda, kao jednog od osnovnih agregata za planiranje razvojnih, socijalnih i ostalih društvenih potreba i obaveza. Također, kao i u proteklom periodu, nastavlja se kontinuirano provođenje aktivnosti na pojačanom inspekcijskom nadzoru s ciljem poticanja poštivanja propisa u cilju poboljšanja porezne discipline, suzbijanja sive ekonomije, te postizanja efikasnije naplate javnih prihoda.

Usvajanjem inicijative za izmjenu zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH od strane Parlamenta Federacije BiH („Zakon o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine” broj: 17/22), omogućena je ravnopravna raspodjela javnih prihoda po kantonima, između ostaloga i Tuzlanskog kantona, a čija je puna primjena počela od 01. januara 2023.godine.

4. POLITIKA PRIHODA ZA NIVO TUZLANSKOG KANTONA

Srednjoročne projekcije javnih prihoda u Federaciji BiH prate pozitivna makroekonomska očekivanja u kretanju onih agregata sa kojim su u značajnoj korelaciji. Kod nekih stavki, u cilju očuvanja fiskalne discipline, već unutar osnovnog scenarija uključeni su i procijenjeni efekti pojedinih visokih rizika po ostvarenje makroekonomskih prognoza. Projekcije su usko vezane za pretpostavljenu brzinu oporavka ekonomije u postpandemijskom periodu, ali i sa najnovijim negativnim dešavanjima u Ukrajini, koja su se odrazila na cjelokupnu ekonomiju. Obzirom na krajnju nepredvidivost mogućih budućih šokova, posebno kada je riječ o stanju inflacije, moguće su značajne promjene u krajnjem ishodu makroekonomskih pretpostavki, pa tako i projekcija javnih prihoda.

Srednjoročne projekcije prihoda za period 2024.-2026. godina prate pozitivne makroekonomske prognoze za navedeni period, ali istovremeno zadržavajući određeni nivo opreznosti i konzervativnosti u procjenama.

Kada je riječ o projekcijama prihoda od indirektnih poreza, iste su bazirane na srednjoročnom Planu naplate ukupnih prihoda na Jedinstvenom računu, preuzetom od strane Odjeljenja za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje (OMA) iz aprila 2023. godine. Na osnovu srednjoročnih kretanja krajnje potrošnje izvršena je procjena učešća Federacije BiH u međuentitetskoj raspodjeli, dok je projekcija raspoloživog dijela ovih prihoda za raspodjelu korisnicima Federacije BiH, po godinama, zasnovana i na planu otplate vanjskog duga u periodu 2023-2026. godina.

Svaki neplanirani događaj u 2023. godini, koji se u značajnoj mjeri može odraziti na pretpostavljene iznose javnih prihoda, eventualno će dovesti i do vanrednog revidiranja projekcija prihoda.

Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj: 22/06, 43/08, 22/09, 35/14, 94/15 i 17/22) je detaljno definisana raspodjela prihoda od indirektnih poreza između Federacije, kantona, jedinica lokalne samouprave i direkcije za ceste.

Projekcije prihoda sa Jedinственог računa trezora za nivo Tuzlanskog kantona u narednom trogodišnjem periodu su slijedeće:

-Tabela 2. -Projekcije prihoda sa Jedinственог računa za Tuzlanski kanton

Indirektni porezi (KM)	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.	Projekcija 2026.
Tuzlanski kanton ukupno (I + II + III)	409.217.797	453.340.698	490.357.289
I Kanton	333.112.804	370.269.053	400.502.601
II Gradovi / općine TK ukupno	60.047.194	65.543.915	70.895.767
III JU Direkcije regionalnih cesta Tuzlanskog kantona	16.057.799	17.527.730	18.958.921

Raspodjela prihoda od indirektnih poreza sa Jedinственог računa za 2024. godinu za nivo Tuzlanskog kantona očekuje se u iznosu od 409.217.797,00 KM, od čega se na za Kanton odnosi iznos od 333.112.804,00 KM, za gradove/općine iznos od 60.047.194,00 KM i JU Direkciju regionalnih cesta Tuzlanskog kantona iznos od 16.057.799,00 KM.

Projekcije prihoda od poreza na dohodak, uključujući zaostale obaveze po osnovu poreza na plaće, za nivo kantona su slijedeće:

-Tabela 3. -Projekcije prihoda od poreza na dohodak

Porez na dohodak (KM)	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.	Projekcija 2026.
Tuzlanski kanton ukupno (I + II)	131.919.979	150.777.998	172.705.565
I Kanton	80.101.743	91.552.322	104.866.730
II Gradovi / općine TK ukupno	51.818.236	59.225.676	67.838.835

Raspodjela prihoda od indirektnih poreza sa Jedinstvenog računa za gradove/općine Tuzlanskog kantona očekuje se u sljedećim iznosima za period 2024.-2026. godina:

-Tabela 4. -Projekcije prihoda sa Jedinstvenog računa za gradove / općine TK u KM

Gradovi / Općine TK	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.	Projekcija 2026.
BANOVIĆI	2.829.385,00	3.088.387,00	3.340.563,00
GRAČANICA	6.282.764,00	6.857.888,00	7.417.855,00
GRADAČAC	5.383.478,00	5.876.282,00	6.356.097,00
KALESIJA	4.557.604,00	4.974.807,00	5.381.014,00
KLADANJ	1.706.807,00	1.863.048,00	2.015.172,00
ČELIĆ	1.397.869,00	1.525.830,00	1.650.418,00
LUKAVAC	5.753.592,00	6.280.276,00	6.793.079,00
SREBRENİK	5.615.947,00	6.130.030,00	6.630.565,00
TUZLA	14.743.389,00	16.092.999,00	17.407.040,00
ŽIVINICE	8.026.277,00	8.761.002,00	9.476.364,00
DOBOJ ISTOK	1.388.693,00	1.515.814,00	1.639.584,00
SAPNA	1.437.633,00	1.569.234,00	1.697.367,00
TEOČAK	923.756,00	1.008.317,00	1.090.649,00
UKUPNO:	60.047.194,00	65.543.914,00	70.895.767,00

Prihodi od poreza na dohodak na nivou gradova/općina TK za period 2024.-2026. godina projiciraju se kako slijedi:

-Tabela 5. -Projekcije poreza na dohodak za općine TK u KM

Gradovi / Općine TK	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.	Projekcija 2026.
BANOVIĆI	2.848.238,00	3.255.395,00	3.728.825,00
GRAČANICA	4.371.786,00	4.996.735,00	5.723.408,00
GRADAČAC	3.451.062,00	3.944.393,00	4.518.024,00
KALESIJA	2.183.225,00	2.495.318,00	2.858.211,00
KLADANJ	1.531.747,00	1.750.711,00	2.005.316,00
ČELIĆ	842.584,00	963.032,00	1.103.085,00
LUKAVAC	5.343.000,00	6.106.784,00	6.994.890,00
SREBRENİK	2.879.294,00	3.290.890,00	3.769.482,00
TUZLA	19.964.819,00	22.818.799,00	26.137.325,00
ŽIVINICE	5.274.186,00	6.028.133,00	6.904.801,00
DOBOJ ISTOK	1.737.323,00	1.985.674,00	2.274.450,00
SAPNA	743.097,00	849.323,00	972.840,00
TEOČAK	647.875,00	740.489,00	848.178,00
UKUPNO:	51.818.236,00	59.225.676,00	67.838.835,00

5. BUDŽETSKI PRIORITETI ZA PERIOD 2024. – 2026. GODINA

Osnovna funkcija DOB-a općine Banovići za period 2024. – 2026. godina je da pored osiguranja fiskalne discipline budžetskih korisnika osigura alokaciju budžetskih sredstava u skladu sa strateškim prioritetima utvrđenim u Strategiji razvoja općine Banovići za period 2017. – 2027. godina.

Uspješnost razvoja Općine mjerit će se sposobnošću da se prevladaju uočene slabosti i prijetnje bržem rastu, ali isto tako će se iskoristiti razvojni potencijali koji nesumnjivo postoje. U tom smislu predložena su sljedeća strateška i dugoročna opredjeljenja općine:

- Održiv ekonomski razvoj
- Razvoj inkluzivnog, prosperitetnog i modernog društvenog sektora
- Resursno efikasan i održiv infrastrukturni i prostorni razvoj u funkciji zaštite okoliša
- Efikasna javna administracija u funkciji unapređenja kvaliteta života građana i privlačenja investicija u svim aspektima razvoja.

Ako uzmemo u obzir nestabilnost ekonomije koju je izazvala prvo pandemija virusa Covid-19 a zatim dodatno pogoršala eskalacija rata u Ukrajini, kao i neizvjesnost njegovog trajanja, veoma oprezno se pristupilo planiranju rashoda i određivanju njihove gornje granice. Posebno se vodilo se računa o budžetskim principima uravnoteženosti i ekonomičnosti. S toga je neophodno nastaviti mjere štednje i smanjenje potrošnje iz budžeta planiranih za razdoblje 2024. – 2026. godina.

6. PRIHODI BUDŽETA OPĆINE BANOVIĆI

Očekivani nivo ukupnih prihoda i primitaka u Budžetu općine Banovići za 2024. godinu iznosi 16.441.460,00 KM i u poređenju sa planiranim iznosom u 2023. godini koji iznosi 14.692.390,00 KM veći je za 11,90%.

Projicirani nivo prihoda u 2025. godini iznosi 16.181.710,00 KM a u 2026. godini 16.865.030,00 KM. Iz datih projekcija može se vidjeti da je projicirani iznos ukupnih prihoda u 2025. godini manji za 1,58 % u odnosu na 2024. godinu, a projicirani prihodi u 2026. godini veći za 4,22 % u odnosu na projekcije za 2025. godinu.

Projekcije prihoda od indirektnih i direktnih poreza za Budžet općine Banovići za period 2024- 2026. godina zasnivaju se na projekcijama dostavljenim od strane Ministarstva finansija TK za gradove/općine Tuzlanskog kantona iz mjeseca maja 2023.godine i projekcijama JU Direkcije regionalnih cesta TK.

U slijedećoj tabeli su navedene projekcije prihoda i primitaka u Budžetu općine Banovići za period 2024.-2026.godina.

-Tabela 6. - Prihodi, primici i finansiranje Budžeta općine Banovići u KM

	IZVRŠENJE	PLAN	PROJEKCIJE		
	2022. godina	2023. godina	2024. godina	2025. godina	2026. godina
I UKUPNABUDŽETSKA SREDSTVA (A+B+C)	10.009.523,00	11.966.690,00	13.074.460,00	12.991.110,00	13.731.230,00
A.Poreski prihodi	5.605.393,00	5.880.120,00	6.682.740,00	7.364.690,00	8.091.680,00
Zaostale uplate poreza na plaće	20,00	30,00	30,00	30,00	30,00
Porez na imovinu	429.555,00	535.650,00	613.530,00	599.150,00	570.700,00
Porez na dohodak	2.032.001,00	2.310.000,00	2.848.200,00	3.255.360,00	3.728.790,00
Prihodi od indirektnih poreza	3.143.817,00	3.034.440,00	3.220.980,00	3.510.150,00	3.792.160,00
B.Neporezni prihodi	4.336.833,00	6.014.570,00	6.316.720,00	5.556.420,00	5.569.550,00
Prihodi od pod. aktivnosti i imovine	1.729.198,00	1.655.550,00	2.018.820,00	1.815.920,00	1.816.120,00
Naknade i takse i prihodi od javnih usluga	2.607.581,00	4.357.020,00	4.295.900,00	3.738.500,00	3.751.430,00
Novčane kazne	54,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00
C.Primici	67.297,00	72.000,00	75.000,00	70.000,00	70.000,00
II NAMJENSKA SREDSTVA,GRANTOVI, DONACIJE, PRIMICI I VLASTITA SREDSTVA	1.902.871,00	2.725.700,00	3.367.000,00	3.190.600,00	3.133.800,00
Primljeni tekući i namjenski transferi	273.917,00	372.400,00	635.400,00	489.000,00	432.200,00
Kapitalni transferi	1.432.680,00	2.151.700,00	2.500.000,00	2.500.000,00	2.500.000,00
Prihodi po osn. vlastite djelatnosti-vlastiti prihodi	196.274,00	201.600,00	231.600,00	201.600,00	201.600,00
UKUPNO PRIHODI, PRIMICI I FINANSIRANJE (I+II)	11.912.394,00	14.692.390,00	16.441.460,00	16.181.710,00	16.865.030,00

6.1. Porezni prihodi

Ukupni porezni prihodi u 2024. godini predviđaju se u iznosu od 6.682.740,00 KM što je za 802.620,00 KM ili 13,65 % veće u odnosu na ove planirane prihode za 2023. godinu. U narednoj godini ovi prihodi procjenjuju se sa povećanjem od 10,20 % u odnosu na projiciranu 2024. godinu i u 2026. godini za 9,87 % u odnosu na 2025. godinu.

Prihodi od indirektnih poreza su porez na dodanu vrijednost (PDV) i porezi koji pripadaju Direkcijama cesta. Najznačajniji u ovoj grupi prihoda je prihod od PDV-a, koji je preuzet iz revidiranih projekcija prihoda od indirektnih i direktnih poreza općina Tuzlanskog kantona za 2023. godinu i projekcije za period 2024.-2026. godina broj:

07/1-11-12540/23 od 22.05.2023. godine i revidiranih projekcija prihoda od indirektnih poreza JU Direkcije regionalnih cesta za 2023. godinu i period 2024.-2026. godina broj: 05-11-171-3/22 od 24.05.2023. godine i projicirani su u iznosu od 3.220.980,00 KM za 2024.godinu, što je za 6,15 % veće u odnosu na planirane za 2023. godinu. Predviđeni iznos u 2025. godini iznosi 3.510.150,00 KM i veći je za 8,98 % od iznosa predviđenog u 2024.godini i u 2026. godini projiciran je iznos od 3.792.160,00 KM što je za 8,03 % više u odnosu na projiciranu 2025. godinu.

Prihod od poreza na dohodak se u 2024. godini procjenjuje u iznosu od 2.848.230,00 KM sa povećanjem od 23,30% u odnosu na planiranu 2023. godinu u kojoj je planirano ostvarenje 2.310.030,00 KM. Prema projekcijama, prihodi od poreza na dohodak u 2025. godini iznose 3.255.390,00 KM i ovi prihodi se povećavaju za 14,30% u odnosu na 2024. godinu. Daljnji rast ovih prihoda predviđa se i u 2026. godini za koju je planirano ostvarenje u iznosu od 3.728.820,00 KM što je za 14,54% više u odnosu na iznos projekcije za 2025. godinu.

6.2. Neporezni prihodi

Neporezni prihodi uključuju: prihodi od finansijske i nematerijalne imovine, prihodi od iznajmljivanja i zakupa, naknade i takse, naknade po osnovu dodjele i korištenja građevinskog zemljišta i zauzimanja javnih površina, posebne naknade.

Očekivani ukupni iznos prikupljenih neporeznih prihoda (uključujući i vlastite prihode) u 2024. godini iznosi 6.548.320,00 KM. Projekcije neporeznih prihoda u 2025. godini iznosi 5.758.020,00 KM i u 2026. godini 5.771.150,00 KM.

Veoma značajan prihod u ovoj grupi prihoda su sredstva koja se planiraju ostvariti od davanja prava na eksploataciju prirodnih resursa. Ova sredstva planiraju se u iznosu od 1.880.560,00 KM u 2024. godini i čine oko 30% ukupno planiranih neporeznih prihoda.

6.3. Tekući transferi

Primljeni tekući i kapitalni transferi od ostalih nivoa vlasti projicirani su za 2024. godinu u iznosu od 3.135.400,00 KM, što je za 24,22 % veće u odnosu na planiranu 2023. godinu. U narednoj 2025. godini primljeni transferi se planiraju sa smanjenjem od 4,67 % u odnosu na 2024. godinu. Primljeni transferi planirani u 2026. godini iznose 2.932.200,00 KM što je za 1,90 % manje u odnosu na 2025. godinu.

6.4. Rizici po projekcije prihoda

Obzirom da su rizici po projekcije najvećim dijelom vezani za vanjske faktore (situaciji vezanoj za rat i energetske krizu), neizvjesnost povezana sa projekcijama na visokoj je razini. Razvoj događaja na ukrajinskom ratištu i rješavanje globalnih energetskih problema predstavljaju glavne rizike po načinjene projekcije.

S duge strane, na ostvarenje projekcija utjecat će i unutrašnji faktori vezani za kompleksnu administrativnu organizaciju Federacije BiH, složen sistem donošenja odluka, spor tempo provođenja reformskih mjera i sl. Eventualna kašnjenja u provođenju strukturnih reformi mogla bi se negativno odraziti na privredni rast. Također, rizik koji se odnosi na migraciju stanovništva pogotovo aktivnog radnog stanovništva iz Federacije BiH u konačnici bi mogao imati negativan odraz na produktivnost te rezultirati sporijim rastom BDP – a od projektovanog.

Kao rizik po projekcije značajno je navesti i stabilnost u proizvodnji električne energije koju znatnoj mjeri ovisi o hidrološkim prilikama. Naime, nepovoljne hidrološke

prilike mogle bise loše odraziti na ukupnu proizvodnju električne energije, a samim tim i na fizički obim industrijske proizvodnje, a što bi opet imalo negativan odraz na ostale komponente BDP – a.

Izvršenje raspoloživih prihoda po osnovu indirektnih poreza za budžetske korisnike u Federaciji BiH direktno će ovisiti i o visini otplate vanjskog duga, s obzirom da se ukupan iznos prihoda s Jedininstvenog računa, koji pripada Federaciji BiH, u skladu s članom 21. Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja („Službeni novine BiH“, broj: 44/03) umanjuje za iznos sredstava potrebnih za servisiranje inozemnog duga Federacije BiH.

7. RASHODI BUDŽETA OPĆINE BANOVIĆI

Rashodi i izdaci Budžeta općine Banovići za 2024. godinu projicirani su u okviru prognoziranih prihoda i iznose 16.441.460,00 KM, za 2025. godinu iznose 16.181.710,00 KM i za 2026. godinu iznose 16.865.030,00 KM.

U narednoj tabeli dat je pregled javnih rashoda kroz izvršenje u prethodnoj godini, plan tekuće godine i projekcije za naredne tri godine. Ovakva analiza je važan element procesa srednjoročnog planiranja budžeta jer daje osnovu za izradu planova budžetske potrošnje i gornjih granica rashoda.

-Tabela 7. -Rashodi, izdaci i finansiranje budžeta općine Banovići za period 2024. – 2026. godina

	IZVRŠENJE	PLAN	PROJEKCIJE		
	2022. godina	2023. godina	2024. godina	2025. godina	2026. godina
Bruto plaće i naknade plaća	2.841.694,00	3.520.100,00	3.872.700,00	4.259.500,00	4.685.550,00
Naknade troškova zaposlenih	533.789,00	650.750,00	729.538,00	715.708,00	695.900,00
Doprinosi poslodavca	325.431,00	407.070,00	447.900,00	492.650,00	541.890,00
Izdaci za materijal, sitni inventar i usluge	1.982.851,00	2.567.445,00	3.055.699,00	2.988.762,00	3.052.274,00
Tekući transferi i drugi tekući rashodi	3.406.070,00	3.848.090,00	3.674.243,00	3.696.210,00	3.855.036,00
Kapitalni transferi	313.533,00	200.000,00	257.020,00	257.020,00	257.020,00
Izdaci za nabavku stalnih sredstava	2.957.425,00	3.004.535,00	3.804.960,00	3.184.460,00	3.189.960,00
Izdaci za otplate dugova	224.818,00	344.400,00	399.400,00	387.400,00	387.400,00
Tekuća rezerva	171.546,00	150.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00
UKUPNO	12.757.157,00	14.692.390,00	16.441.460,00	16.181.710,00	16.865.030,00

Plaće i naknade troškova zaposlenih sa doprinosima poslodavca projicirane za 2024. godinu iznose 5.050.138,00 KM i veće su za 472.218,00 KM u odnosu na plan 2023. godine. Povećanja se nastavljaju i kroz sljedeće dvije godine, a razlog tome je potreba za povećanjem plaća zaposlenih uslijed povećanih troškova života kao i povećanje broja zaposlenih u narednim godinama.

Predviđeni prihodi ali i rashodi u Dokumentu okvirnog budžeta općine Banovići, kako za izdvajanja za bruto plaće, doprinose poslodavca i naknade troškova zaposlenih tako i za materijalne troškove odnose se samo na zaposlene u Općinskoj upravi jer po uspostavi Registra javne ustanove i ostali korisnici budžeta nisu dobile status budžetskog korisnika i dalje su, do sticanju uslova na prelazak za budžetskog korisnika, ostali u transferu.

U skladu sa članom 18. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine Federacije BiH“, br. 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19, 99/19 i 25a/22) nakon usvajanja od strane Općinskog načelnika, ovaj dokument bit će objavljen na web stranici Općine Banovići i dostavljen Općinskom vijeću Banovići, uz Nacrt budžeta za 2024. godinu, u vidu informacije.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Banovići
Općinski načelnik
Broj: 01-04-2131/23
Banovići: 27.06.2023. godine

OPĆINSKI NAČELNIK

dr. Bego Gutić